

חובת אשה נשואה לשנות את מנהגיה (תגובה)

מי שמשתקע בקהילה מגובשת שיש לה מסורת משלה, צריך לוותר על מנהג אבותיו (לפחות בפרהסיא) ולנהוג כמנהג הקהילה שבה הוא חי (בצנעה הוא יכול להחמיר על עצמו כמנהגיו הקודמים אך לא להקל)¹. בהיעדר קהילה מגובשת וקבועה אין אדם יכול לשנות את מנהג אבותיו².

בימינו כמעט ואין קהילה מגובשת עם מסורת משלה (אפילו הקיבוצים הדתיים כבר אינם קהילות מגובשות כפי שהיו בעבר). מכיוון שבקהילות רבות אין מנהג אחד אלא ערבוביה של מנהגים, ומאחר ובדרך כלל אין אדם קובע את עצמו בקהילה אחת אלא הוא עדיין רואה את עצמו מקושר עם קהילות אחרות, תערובת המנהגים בקהילה שבה הוא נמצא כרגע אינה מחייבת אותו כלל, ולכן מנהג האבות הוא הקובע והוא המחייב משום "אל תיטוש".

העדפת מנהגי הבעל על אלו של האשה נובעת מכך שהאב הוא שחייב לחנך את ילדיו והם מחויבים למנהגים שלו; ולכן מנהג הבית חייב להיות מנהג הבעל³. והאשה - אע"פ שאינה חייבת במנהגיו - חייבת לחנך את הילדים לפי מנהג בעלה. במציאות כזו, מעיקר הדין גם האשה אינה חייבת לשנות את מנהגיה, ורק הצורך בשלום בית מחייב את האשה לנהוג כמנהג הבעל.

חובת האשה לנהוג כבעלה היא רק בנושאים משותפים שבהם עלול שלום הבית להיפגע, כגון שאלות כשרות. בדברים אישיים, שאין בהם בעיה של שלום בית, כגון נוסח תפילה וכדו', יכולה האשה להמשיך ולנהוג את מנהגיה⁴. דוגמא מתחום הכשרות: אשכנזייה שנישאת לספרדי רשאית לאכול קטניות בפסח, ומשום שלום בית עליה לבשל קטניות גם ב"ט⁵. אך אם בעלה מוותר על הקטניות או שהיא אינה רוצה לאוכלן אין עליה מצוה לאכול קטניות דווקא.

¹ שו"ע או"ח סי' תסח ומשנ"ב ס"ק יד.

² עי' בה"ל שם סעי' ד"ה וחומרי; ספר א"י להגרי"מ טיקוצ'נסקי, במבוא.

³ נזיר כט, א.

⁴ עי' שו"ת אג"מ או"ח א סי' קנח; מאמר הרב ח"ד הלוי, 'תחומין' ו עמ' 79; מאמרי "מבנה המשפחה המודרנית", 'תחומין' כב, עמ' 144.

⁵ עי' שו"ע או"ח סי' תרכז סעי' כ.